
Szarbia, st. 7, gm. Koniusza, woj. małopolskie, AZP 101-59/66

Informator Archeologiczny : badania 34, 51-52

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

obiektów świadczą – moim zdaniem – o sezonowym charakterze stanowiska. Odkryty materiał monokulturowy w obu obiektach należy bezsprzecznie zaliczyć do kultury pucharów lejkowatych. A zatem stanowisko nr 25 w Strzyżowie w świetle przeprowadzonych badań należy uznać za sezonowe obozowisko kultury pucharów lejkowatych. Trudno natomiast jednoznacznie ustosunkować się do materiału kultury strzyżowskiej – może on pochodzić zarówno ze zniszczonych grobów (o ile takie tutaj istniały), jak i ze zniszczonych obiektów lub nawet z warstwy kulturowej.

Materiały z badań są przechowywane w Muzeum Regionalnym w Hrubieszowie, dokumentacja WUOZ w Lublinie, Delegatura w Zamościu.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Archeologii Polski Środkowoschodniej”, t. V.

Badania nie będą kontynuowane.

Strzyżów, st. 22, gm. *loco*,
woj. podkarpackie,
AZP 107-74/60

patrz: wczesne średniowiecze

Szadek, st. 3, gm. Blizanów,
woj. wielkopolskie

patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu

SZARBIA, st. 7, gm. Koniusza,
woj. małopolskie,
AZP 101-59/66

- cmentarzisko późnoneolitycznej grupy Wywiąże,
- groby kultury ceramiki sznurowej (neolit)
- osady kultury ceramiki sznurowej, cykl lendzielsko-polgarski, kultury pucharów lejkowatych, badeńskiej (neolit)
- osady kultury mierzanowickiej, trzcienieckiej (wczesna epoka brązu)
- cmentarzisko z okresu rzymskiego fazy B1-C1 (?)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone od 20 października do 10 listopada pod kierownictwem mgr. Ryszarda Naglika (autor sprawozdania, Muzeum Archeologiczne w Krakowie). Finansowane przez WKZ w Krakowie i z funduszy prywatnych. Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię 1,21 ara i częściowo 1,09 ara.

Celem badań w 2000 r. było wyeksplorowanie dalszej partii ob. 47 (rowu) uchwyconego w 1999 r. i interpretowanego wówczas jako obiekt rowkowy o owalnym zarysie. Badania nie objęły jednak południowo-zachodniego fragmentu rowu ze względu na niedostępność pola przez właścicieli. W rezultacie przebadano 1,21 ara. Na obszarze 1,09 ara nie zakończono eksploracji (przestrzeń po zewnętrznej stronie rowu oraz północna partia obszaru po jego wewnętrznej stronie).

Odsłonięty rów tworzył okrąg o średnicy 17,4 m. Szerokość rowu, niekolegowego w przekroju, wynosiła nie więcej niż 170 cm, a głębokość nie przekraczała 115 cm. W dolnej partii jego wypełniska występowały sekwencje cienkich, maksymalnie kilkucentymetrowej grubości warstewek – na przemian jaśniejszych i ciemniejszych. Niewykluczone że powstały w wyniku stopniowego zamywania rowu. Górna partia wypełniska była jednolita zarówno pod względem struktury, jak i barwy. W niej właśnie znaleziono pojedyncze spalone kości, przepalone fragmenty ceramiki wczesnorzymskiej, silnie przepalony paciorek szklany, grudkę stopionego brązu oraz fragment żelaznej zapinki (prawdopodobnie z podwiniętą nóżką). Rów został przecięty serią profili poprzecznych. W celu wychwycenia ewentualnych jam posłupowych lub pochówków ciałaopalnych analogicznych do odkrytego w 1999 r. ob. 60 założono także profil wzdłuż całego jego przebiegu. Barwy czarna i brunatnoszara jego wypełniska nie sprzyjały jednak próbom wyróżnienia późniejszych wkopów. Uchwycono jedynie cztery wkopy (119-122), wszystkie o kolistym zarysie i nieco ciemniejszej barwie, grupujące się we wschodniej partii rowu. Prawdopodobnie nie są to jamy posłupowe, lecz częściowe (symboliczne) pochówki ciałaopalne.

Centralne miejsce w obrębie przestrzeni zamkniętej przez rów zajmował obiekt 107. Rysował się on jako zaciemnienie w kształcie zbliżonym do prostokąta (250 x 340 cm). Na jego tle można było wyróżnić zarysy nieznacznie tylko mniejszego, drugiego obiektu o nieco ciemniejszej barwie i w owalnym kształcie. Dalsza eksploracja pozwoliła ustalić, że obiekt 107 to komora grobowa, a obiekt 106 to wkop rabunkowy. Głębokość komory wynosiła 290-300 cm od poziomu odkrycia (około 340 cm od poziomu gruntu). Uchwycono zarysy jej ścian tworzących pierwotnie przez drewniane belki (dranice?) ułożone „na zrąb”. Na środku ścian szczytowych były one wpuszczone w pazy usytuowanych tam, lekko tylko zagłębionych słupów. W północno-zachodnim narożniku komory odkryto jamę w kształcie i wielkości odpowiadających charakterystyce jam posłupowych. W niej oraz w dolnej partii wypełniska negatywu ściany zachodniej znaleziono zespół kilkudziesięciu fragmentów nieprzepracowanej ceramiki. Jedynymi elementami pochówki – oprócz ww. zgrupowania ceramiki – które zachowały się *in situ*, były zespół naczyń glinianych w narożniku północno-wschodnim oraz brązowe nóż, igła i nożyce znalezione we wschodniej części komory wraz ze szczątkowo zachowanym skórzanym etui. Fragmenty szkieletu pochowanego tam mężczyzny oraz liczne pozostałości wyposażenia znajdowano w obrębie warstw wkopu rabunkowego. Odkryto tam dwa kompletne zespoły brązowych okuć rogów do picia, elementy pasa norycko-panońskiego (klamrę, okucia wrzecionowate, posrebrzane guzy), okucia końca pasa, drobny fragment brzegu brązowego naczynia, 3 zapinki (A 67, wczesną zapinkę oczkowaną i srebrną, połączaną zapinkę typu AUCISSA) oraz liczne drobne fragmenty przedmiotów brązowych (głównie pochodzących z pasa). Znaleziska te pozwalają datować grób na początek okresu wczesnorzymskiego (faza Bib). Taka chronologia i forma grobu, szkieletowy obrządek pogrzebowy oraz bogactwo wyposażenia wskazują natomiast, że należy zaliczyć odkryty pochówek do grobów „książęcych” typu Lubieszewo, dotychczas nieznanymi w tej części zasięgu kultury przeworskiej. Zapewne tak należy również interpretować ob. 4 przebadany tylko częściowo w pierwszym sezonie. W obrębie przestrzeni zamkniętej przez rów wyróżniono jeszcze 2 ciałopalne pochówki jamowe pozbawione wyposażenia (ob. 103 i 130), które potencjalnie mogą pochodzić z okresu rzymskiego. Pozostałe obiekty są związane z okresem neolitu (groby ciałopalne 102 i 116 oraz jama gospodarcza 108) bądź brak podstaw do określenia ich chronologii. Po zewnętrznej stronie rowu uchwycono jedynie zarysy częściowo zniszczonej przez rów jamy gospodarczej (ob. 125). Należy także zwrócić uwagę na znaleziony w północno-wschodniej części wykopu, jeszcze w warstwie ornej, fragment brązowego imacza datowanego na okres wczesnorzymski.

Z uwagi na wysoką wartość naukową ujawnionych pozostałości cmentarzyska oraz ewidentne niszczenie przez orkę płytko usytuowanych grobów (dotyczy to przede wszystkim odkrytych w poprzednich sezonach grobów jamowych i tzw. obiektów rowkowych) pożądana jest decyzja o kontynuowaniu prac ratowniczych.

Materiały i dokumentacja z badań są przechowywane w Muzeum Archeologicznym w Krakowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Materiałach Archeologicznych Muzeum Archeologicznego w Krakowie”.

Badania będą kontynuowane

Szarbia, st. 14, gm. Koniusza,
woj. małopolskie, AZP 101-59

patrz: wczesna i starsza epoka brązu

Szestno, st. II (Ptasia Wyspa),
gm. Mrągowo,
woj. warmińsko-mazurskie,
AZP 21-69/7

patrz: wczesna epoka żelaza